

ریچارد هاس

تحلیلگر مسائل بین‌الملل

محمدحسین لطف‌الهی

خبرنگار گروه بین‌الملل

برای اوکراین و متحدان غربی این کشور نیمه نخست سال ۲۰۲۴، ماه‌های خوبی نبود. در ایالات متحده، تصویب بسته حمایت از اوکراین به‌طور غیرقابل باوری به تعویق افتاد و نیروهای اوکراینی را در خطوط مقدم جنگ با روسیه با مشکلات زیادی در زمینه تجهیزات و مهمات روبه‌رو کرد. این مسئله به روسیه اجازه داد که با بمباران هوایی و آتش شدید توپخانه زیرساخت‌های اوکراین را هدف قرار دهد، ظرفیت تولید برقی در این کشور را به نصف برساند و بار دیگر بخشی از مناطقی را که اوکراینی‌ها در ضدحمله سال ۲۰۲۲ پس گرفته بودند تسخیر کند. به‌رغم تصویب بسته حمایت از اوکراین در آمریکا، کمک‌های اتحادیه اروپا و حتی حمله اوکراین به منطقه کورسک در خاک روسیه که به تصرف بخش‌هایی از خاک روسیه منجر شد، چشم‌انداز جنگ در پاییز و زمستان نیز همچنان دل‌سردکننده است.

افکار عمومی در اوکراین نارضایتی‌های زیادی از وضع موجود دارند. آن‌ها به شدت از برکناری والرئ زالوژنی فرمانده کل نیروهای مسلح اوکراین آزرده شدند، نسبت به روند بسیج عمومی و قوانینی که در ماه آوریل برای اعزام جوانان به جنگ به تصویب رسیده بود، اعلام نارضایتی کردند و خواهان تغییراتی در سطوح عالی فرماندهی نظامی برای پایان دادن به پیشروی روس‌ها شدند. هم‌زمان، در اتحادیه اروپا تغییراتی در جریان بود که باعث شد جریان‌های راست‌گرای افراطی در ساختار اتحادیه قدرت بیشتری پیدا کنند و نگرانی‌ها از آینده حمایت غرب از اوکراین در جنگ با روسیه افزایش پیدا کند. قدرت گرفتن جریان‌هایی مثل جبهه ملی فرانسه در ساختار اتحادیه اروپا در کنار تحولاتی نظیر بایکوت کردن نشست صلح در سوئیس توسط کشورهای جنوب جهانی و چین نشان داد که غرب در منزوی ساختن روسیه به دلیل حمله نظامی به اوکراین و اشغال بخش‌هایی از این کشور چندان موفق نبوده است.

اما اکنون مسئله این است که این تحولات چه تأثیری بر نگاه افکار عمومی در اروپا (از جمله اوکراین) به مسئله جنگ و مقاومت گذاشته است؟ آیا پیشروی‌ها و پیروزی‌های روسیه در میدان جنگ باعث شده تا نگاه افکار عمومی در اروپا به این کشور تغییر کند؟ آیا اروپایی‌ها در مواجهه با چالش‌هایی نظیر احتمال پیروزی دونالد ترامپ در انتخابات ریاست جمهوری آمریکا و قطع حمایت‌های واشنگتن، حاضر به تداوم کمک اقتصادی و نظامی به اوکراین برای ادامه مقاومت در برابر تهاجم روسیه هستند؟

اندیشکده شورای اروپایی روابط خارجی برای پاسخ به این سوال اقدام به برگزاری یک نظرسنجی وسیع در سطح ۱۵ کشور اروپایی و با مشارکت ۱۹ هزار و ۵۶۶ نفر از شهروندان این کشورها کرده است. هر چند این نظرسنجی در نیمه نخست سال ۲۰۲۴ و پیش از تحولات مهمی نظیر حمله اوکراین به منطقه کورسک برگزار شده اما نتایج آن پیام مهمی به همراه دارد.

این نتایج نشانگر آن است که هر چند شهروندان اروپایی همچنان از روند ارسال کمک‌های نظامی و اقتصادی به اوکراین حمایت می‌کنند و مشکلی با تداوم آن ندارند اما شکافی عمیق در نگاه آن‌ها و اوکراینی‌ها به مسئله چگونگی پایان جنگ وجود دارد. به‌طور خلاصه، اوکراینی‌ها خواسته‌اول‌شان پیروزی نیست، سلاح است. در حالی که اروپایی‌ها می‌خواهند این کمک‌ها در نهایت به یک توافق خوب برای پایان جنگ منجر شود.

نظرسنجی شورای اروپایی روابط خارجی همچنین تفاوت‌ها در نگاه اروپایی‌ها و اوکراینی‌ها در موضوعاتی نظیر پیوستن اوکراین به اتحادیه اروپا و ناتو را برجسته می‌کند. از نظر اوکراینی‌ها عضویت در این نهادها باید پاداش شجاعت و جنگندگی اوکراینی‌ها باشد اما در مقابل اروپایی‌ها همه این موارد را مشروط به آنچه در یک توافق احتمالی با روسیه مورد موافقت قرار می‌گیرد می‌دانند.

▼ سرنوشت جنگ از نگاه اوکراینی‌ها

آنچه واضح است این است که ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه هنوز نتوانسته است اراده اوکراینی‌ها را برای ادامه جنگ یا اتحاد سیاسی آن‌ها در داخل به‌طور موثر هدف قرار دهد. به‌رغم از دست رفتن بخش‌های بیشتری از قلمرو اوکراین در طی ماه‌های اخیر، از بین رفتن بخشی از زیرساخت‌های اساسی این کشور و افزایش مجادلات سیاسی، بیشتر اوکراینی‌ها به رئیس‌جمهور و ارتش خودشان اعتماد دارند.

این صحیح است که اعتماد اوکراینی‌ها به ولودیمیر زلنسکی، رئیس‌جمهور اوکراین در مقایسه با گذشته به دلیل برخی تغییرات در دفتر ریاست جمهوری و همچنین عزل و نصب‌ها در ارتش کمتر شده است اما همچنان اکثریت قاطع از او حمایت می‌کنند.

براساس نظرسنجی شورای اروپایی روابط خارجی، ۳۴ درصد از مشارکت‌کنندگان در نظرسنجی گفته‌اند که اعتماد «بسیار زیادی» به زلنسکی دارند. ۲۱ درصد نیز گفته‌اند که تا حد «نسبتاً زیادی» به او اعتماد دارند. این یعنی هنوز بیش از دوسوم مردم اوکراین اعتماد خود را به رئیس‌جمهوری که دوره ریاست جمهوری او باید در ماه مه پایان می‌یافت اما به دلیل شرایط اضطراری و عدم امکان برگزاری انتخابات در جایگاه خود باقی ماند، حفظ کرده‌اند.

اوکراینی‌ها باور دارند در این جنگ پیروز خواهند شد. زمانی که در نظرسنجی درباره سرنوشت نهایی جنگ از آن‌ها پرسیده

شد، ۵۸ درصد آن‌ها پاسخ دادند که اوکراین در جنگ پیروز می‌شود و ۳۰ درصد نیز اعلام کردند که یک توافق سیاسی پایان جنگ را رقم خواهد زد. تنها یک درصد اوکراینی‌ها فکر می‌کنند که جنگ با پیروزی روسیه پایان می‌یابد.

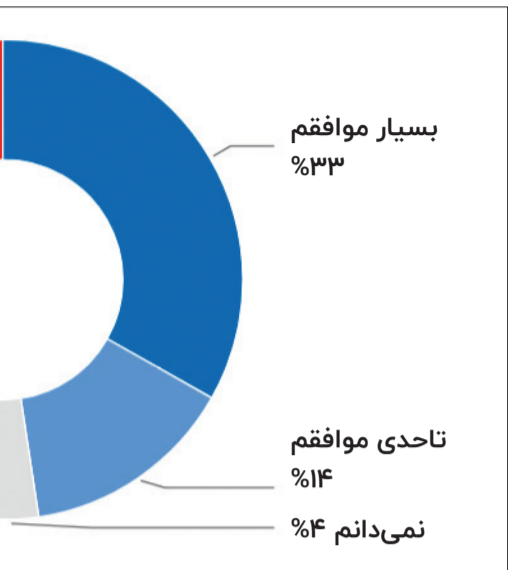
اغلب اوکراینی‌ها معتقدند در شرایطی که کمک‌های نظامی غرب بیشتر شود یا ادامه پیدا کند، شانس پیروزی اوکراین هم در جنگ افزایش می‌یابد. در صورت تحقق سناریوی افزایش کمک‌های غرب یا تداوم حمایت‌ها، ۶۹ درصد از اوکراینی‌ها گفته‌اند که معتقدند کشورشان در جنگ پیروز خواهد شد و ۲۲ درصد نیز می‌گویند توافق سیاسی به دست خواهد آمد. از سوی دیگر، جالب توجه است که اوکراینی‌ها زیاد روی مشکلات داخلی در روسیه حساب باز نکرده‌اند. ۵۷ درصد از مشارکت‌کنندگان در نظرسنجی در اوکراین بر این باورند که طی دو سال آینده تغییر سیاسی قابل توجهی در روسیه رخ نخواهد داد که بر سرنوشت جنگ تأثیر بگذارد. برخلاف اروپایی‌ها، از نگاه اکثریت بیشتر اوکراینی‌ها احتمال این موضوع هم که روسیه طی دو سال آینده کشور اروپایی دیگری را نیز مورد حمله قرار دهد بسیار اندک است.

به‌طور جالب توجهی در اوکراین تعداد کمتری از مردم در مقایسه با شهروندان سایر کشورهای اروپایی باور دارند که احتمال دارد ناتو مستقیماً وارد جنگ با روسیه شود، اما از نگاه ۱۹ درصد اوکراینی‌ها این احتمال وجود دارد؛ در صورتی که ۴۴ درصد مردم هلند یا ۳۴ درصد مردم سوئیس فکر می‌کنند ناتو با روسیه وارد جنگ خواهد شد.

▼ از بی‌اعتمادی به آمریکا تا ترجیح استقلال بر تمامیت ارضی

نزدیک به نیمی از اوکراینی‌ها به‌رغم خوش‌بینی به ادامه کمک‌های آمریکا نسبت به نقش آفرینی احتمالی آمریکا در پایان جنگ بدبین هستند. ۴۷ درصد از اوکراینی‌های شرکت‌کننده در نظرسنجی نگران‌اند که آمریکا بدون مشارکت دادن کی‌یف در مذاکرات، توافقی با روسیه حاصل کند و جنگ از این طریق و بدون در نظر گرفتن نگاه و منافع مردم اوکراین پایان یابد. در مقابل، ۴۹ درصد اوکراینی‌ها این نگرانی را ندارند و فکر می‌کنند آمریکا چنین کاری نخواهد کرد.

نکته بسیار عجیب اینک از نگاه بخش بزرگی از جمعیت

▶ **پرسش از مردم اوکراین:** تا چه اندازه با نگرانی در این خصوص توافقی با روسیه داشته‌اید و جنگ بر اساس این توافق پایا

اوکراین، استقلال در تصمیم‌گیری و پیوستن به ائتلاف‌ها از تمامیت ارضی مهم‌تر است. ۴۵ درصد از شرکت‌کنندگان در نظرسنجی گفته‌اند که ترجیح می‌دهند اوکراین بخش‌هایی از خاک خود را از دست بدهد اما مستقل باقی بماند و ارتش و آزادی عمل خود را در تصمیم‌گیری‌ها از جمله در جهت پیوستن به ائتلاف‌ها مانند ناتو و اتحادیه اروپا داشته باشد.

تنها ۲۶ درصد از مردم اوکراین گفته‌اند که ترجیح می‌دهند اوکراین در ازای پذیرش بی‌طرفی، انحلال نیروی نظامی و پیوستن به ناتو و اتحادیه اروپا، مناطق اشغال شده از خاک خود را پس بگیرد. ۲۹ درصد نیز اعلام کرده‌اند که نظری در این مورد ندارند.

این موضوع بیانگر دو نگاه کاملاً متفاوت به موضوع استقلال است. از نگاه بخشی از اوکراینی‌ها استقلال با تمامیت ارضی هم‌معناست اما از نگاه گروهی دیگر، استقلال به معنای امکان تصمیم‌گیری مستقل است.

نظرسنجی شورای اروپایی روابط خارجی در

استقلال به‌قیمت

